

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНТРОЛЬНО-НАГЛЯДОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У СФЕРІ НАУКИ В УКРАЇНІ

БОРТНЯК Катерина Василівна - доцент кафедри публічного та приватного права Навчально-наукового гуманітарного інституту Таврійського національного інституту імені В. І. Вернадського

DOI 10.32782/NP.2023.4.22

Стаття присвячена проблемам державного фінансування здійснення органами публічного управління контрольної функції у сфері науки. Визначено зміст контрольної-наглядової діяльності в сфері науки в Україні. Розкрито особливості фінансового забезпечення вказаного виду діяльності. Встановлено систему базових принципів, на яких ґрунтується процес фінансового забезпечення контрольної-наглядової діяльності держави у сфері науки. Розкрито основні недоліки чинного системного підходу держави до процесу фінансування аналізованої діяльності. Наведено потенційні шляхи виходу із дійсної кризи недостатнього та неефективного фінансового забезпечення контрольної-наглядової діяльності держави в сфері науки в Україні.

Ключові слова: контрольна-наглядова діяльність, сфера науки, фінансове забезпечення, принцип економічної ефективності, дискреційність повноважень.

Актуальність теми

Процес адміністративно-правового забезпечення контрольної-наглядової діяльності у сфері науки в Україні знаходиться на етапі свого становлення теоретико-методологічного обґрунтування. Практичне ж втілення на законодавчому рівні напрацювань доктрини адміністративного права відбувається вкрай повільно, що суттєво знижує ефективність усього процесу державного регулювання в науковій сфері. Без визначення реального стану розвитку об'єкту управління – наукової сфери та суспільних відносин з приводу створення, застосування

та трансферу наукових результатів – неможливо говорити про максимальне використання наукового потенціалу держави для цілей її глобальної конкурентоспроможності. Контрольна функція держави у сфері науки відіграє важливу роль у контексті становлення ефективної системи владно-управлінських відносин та дієвих інструментів державного впливу на розвиток наукової сфери. Саме за результатами контролю органи уповноважені на реалізацію державної політики у сфері науки отримують максимально релевантну картину її розвитку, розуміють реальне становище наукових установ, наукового співтовариства тощо. Тобто контрольна-наглядова діяльність створює уявлення про ефективність державно-управлінського впливу в тій конфігурації, у якій він закріплений на рівні нормативно-правових актів. Але для того, щоб контроль був ефективний, його здійснення повинно забезпечуватись необхідним обсягом ресурсів, у тому числі і фінансових ресурсів. Враховуючи недостатність державного фінансування наукової сфери, а також той факт, що контрольна функція частіше за все має другорядну по відношенню до організаційної та установчої роль, то і ресурсне забезпечення його реалізації має другорядний характер та здійснюється за залишковим принципом. Але наразі актуалізація питання фінансового забезпечення вказаної функції набуває нового розвитку, оскільки наукова сфера розглядається державою як певний потенціал для стимулювання соціально-економічного

розвитку у всіх сферах суспільного буття за рахунок інноваційних наукових рішень.

Ступінь розробки теми

Проблематика наукового дискурсу навколо питань фінансування контрольної функції держави у сфері науки до недавнього часу не мала необхідної уваги наукового співтовариства. Окремі роботи були присвячені фінансуванню діяльності органів державного управління у сфері науки, а також питанням загальноуправлінського характеру в цій сфері. Тому доцільно навести лише декількох дослідників, які звертали увагу на проблему недостатності фінансування системи публічного управління науковою сферою, зокрема Орленко В.О., Попович О.С., Терещенко М.М., Цепенда В. М. та ін.

Мета статті

Метою цієї статті є визначення сучасних проблем фінансового забезпечення контрольно-наглядової діяльності у сфері науки в Україні та окреслення напрямків їх вирішення.

Виклад матеріалу

Сучасний стан фінансового забезпечення контрольно-наглядової діяльності у сфері науки, зокрема принципів, на яких воно ґрунтується та підходів до перерозподілу державних ресурсів є відверто неефективними та застарілими. Вимагає перегляду сама концепція фінансування наукової сфери, і в тому числі контрольної функції держави в ній. Але в межах цього дослідження нами будуть переглянуті засади реалізації фінансового забезпечення саме в процесі реалізації державою контрольно-наглядової діяльності у сфері науки. При чому акцент спрямовуватиметься на розробку системи принципів, за допомогою яких таке забезпечення матиме найбільш ефективну модель здійснення.

Загальні засади фінансового забезпечення наукової і науково-технічної діяльності визначені в ст. 48 Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність», системний аналіз положень якого дає змогу зробити наступні висновки в контексті фінансу-

вання контрольно-наглядової діяльності в даній сфері:

По-перше, законодавець закріплює доволі широкий перелік джерел фінансування наукової сфери в цілому, до яких відносить: кошти державного та місцевих бюджетів, кошти установ, організацій та підприємств, вітчизняних та іноземних замовників робіт, грантів, інших джерел, не заборонених законом (ч. 1. ст. 48). При цьому чітко визначається, що «кошти державного бюджету виділяються на підтримку основної діяльності державних наукових установ, що фінансуються за рахунок коштів державного бюджету, проведення наукових досліджень та науково-технічних (експериментальних) розробок університетів, академій, інститутів, фінансування окремих наукових і науково-технічних програм, проектів та надання грантів» (п. 2 ч. 2. ст. 48), а розмір такого фінансування не може бути меншим 1,7 % ВВП України [13]. Отже, серед форм і методів державного регулювання у сфері науково-технічної діяльності провідне місце займає її бюджетне фінансування. Указується, що держава забезпечує бюджетне фінансування науково-технічної діяльності. Цей норматив бюджетного фінансування був висунутий у 90-х роках ХХ ст., виходячи з нагальної потреби в радикальній зміні державної науково-технічної політики та за змістом носило революційний характер, оскільки не базувалося на аналізі емпіричних тенденцій інтенсивності бюджетної підтримки (у тому числі – й у розвинених країнах світу), тому у наступному піддалося інтенсивній критиці: фактичний рівень бюджетного фінансування протягом усього часу незалежності країни за даними Держкомстату поступався нормативному майже в 4 рази, зокрема в останнє десятиріччя його значення коливалося в діапазоні 0,325-0,420% ВВП. У Державному бюджеті України на 2022 рік загальний обсяг видатків державного бюджету на наукову і науково-технічну діяльність становив 14,3 млрд. грн., що більше на 2,1 млрд. грн. ніж у 2021 році. У Державному бюджеті України на 2023 рік загальний обсяг таких видатків становить 10,7 млрд. грн. Це свідчить про те, що державне фінансування має цільовий

характер, спрямовується на найбільш актуальні напрямки наукових досліджень та науково-дослідних і дослідно-конструкторських робіт. Держава фінансує саме процес реалізації власної політики у сфері науки та техніки, що фактично розмежовує наукову сферу на дві підсистеми, які вимагають фінансового забезпечення. Першою є власне наукова та науково-технічна діяльність, тобто вся діяльність, яка охоплюється регуляторним впливом відповідної державної політики; другою – виступає, так би мовити, підсистема забезпечення її реалізації. Саме до другої підсистеми відноситься фінансування здійснення контрольно-наглядової діяльності та її практичне втілення відповідними суб'єктами владних повноважень.

По-друге, відповідно до ч. 3 ст. 48 Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність» передбачено, що бюджетні кошти з-поміж іншого спрямовуються на забезпечення діяльності суб'єктів, що реалізують державну політику в сфері науки та техніки. Однак відсутнє чітке визначення пропорцій такого фінансування по відношенню до фінансування основної діяльності державних наукових установ, що фінансуються за рахунок коштів державного бюджету, та наукових досліджень університетів, академій, інститутів. Це означає, що МОН, як центральний орган виконавчої влади, на який покладені функції із забезпечення реалізації державної політики у сфері науки самостійно визначає обсяги фінансування, у тому числі контрольно-наглядової діяльності. Але такий розподіл відбувається з урахуванням внутрішніх кошторисів суб'єктів владних повноважень, які сформовані з метою всебічного забезпечення їх функціонування. У цьому ми вбачаємо найбільшу проблему законодавчого закріплення процесу фінансового забезпечення аналізованого виду діяльності, оскільки такий класичний підхід бюджетування традиційно призводить до того, що реальні потреби відповідних органів в державному фінансуванні не задовольняються в повному обсязі. Тому фінансування контрольно-наглядової діяльності взагалі здійснюється за залишковим принципом.

По-третє, законодавець чітко зазначає, що фінансування діяльності суб'єктів, які за-

безпечують реалізацію державної політики у сфері науки не може здійснюватися з інших джерел, окрім державного та місцевих бюджетів, якщо воно не спрямовується на забезпечення науково-технічних програм і окремих розробок, спрямованих на реалізацію пріоритетних напрямів розвитку науки і техніки або на проведення прикладних наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок, які виконуються за державним замовленням та в рамках державних цільових наукових та науково-технічних програм [13]. Це означає, що контрольно-наглядова діяльність у сфері науки не може здійснюватися за рахунок залучених суб'єктами державних повноважень коштів, у тому числі на грантовій та іншій благодійній чи конкурсній основі.

По-четверте, положення ст. 56 Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність» щодо запровадження державних цільових наукових та науково-технічних програм у сфері наукової і науково-технічної діяльності було підсилено з прийняттям Закону України «Про державні цільові програми», який відніс державні цільові науково-технічні програми до основних засобів реалізації пріоритетних напрямів розвитку науки і техніки шляхом концентрації науково-технічного потенціалу держави для розв'язання найважливіших природничих, технічних і гуманітарних проблем. При цьому було деталізовано у спеціальному законі, що програми з пріоритетних напрямів розвитку науки і техніки формуються центральним органом виконавчої влади у сфері науково-технічної та інноваційної діяльності на основі цільових проєктів, відібраних на конкурсних засадах (тобто одержав оформлення й механізм формування програм). Слід зауважити, що фактичний обсяг коштів, які виділяються на реалізацію програм, практично ніяк не пов'язаний з тими сумами, що обумовлюються при обґрунтуванні й затвердженні програм. Слід вказати й на принципову ваду в статистичному врахуванні фінансування НДДКР за пріоритетними напрямом науки і техніки – на практиці воно здійснюється в режимі самостійного визначення науково-технічними організаціями змісту та необхідного обсягу робіт на

предмет їх релевантності пріоритетам без обов'язкового узгодження обсягу фінансування, що запрошується, до показників конкретних програм. Результатом такого підходу часто виступає завищення організаціями-виконавцями НДДКР обсягу фінансування науково-технічних пріоритетів, інформація щодо якого якраз і акумулюється через облікові форми. Цього можна уникнути за рахунок впровадження ефективних засобів контролю. Натомість відсутність його законодавчого закріплення наразі робить фрагментарним процес нормативно-правового забезпечення всього процесу державного фінансування наукової сфери.

По-п'яте, згідно зі статтею 48 Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність» бюджетне фінансування наукових досліджень здійснюється шляхом базового та програмно-цільового фінансування, при цьому, однак, не дається визначення цим формам підтримки ні в цьому законі, ні в інших підзаконних нормативно-правових актах. Присутній лише перелік напрямів їх застосування. Так вказується, що базове фінансування надається для забезпечення: фундаментальних наукових досліджень; найважливіших для держави напрямів досліджень, у тому числі в інтересах національної безпеки та оборони; розвитку інфраструктури науково-технічної діяльності; збереження наукових об'єктів, що становлять національне надбання; підготовки наукових кадрів тощо. Кошти при базовому фінансуванні виділяються на наукову організацію в цілому з урахуванням чисельності працюючих та минулорічних обсягів видатків. Перелік наукових установ та вищих навчальних закладів, яким надається базове фінансування для здійснення науково-технічної діяльності, затверджується Кабінетом Міністрів України. Таким чином, фактично реалізується адміністративний механізм виділення окремого сегменту наукової системи, якому надається пільговий режим функціонування. Чіткі критерії виділення цього сегменту відсутні. Програмно-цільове фінансування, навпаки, може застосовуватись стосовно будь-якого кола виконавців НДДКР. При цьому зазначається, що воно здійснюється на конкурсній основі для на-

уково-технічних програм і окремих розробок, спрямованих на реалізацію пріоритетних напрямів розвитку науки і техніки; забезпечення проведення найважливіших прикладних науково-технічних розробок, які виконуються за державним замовленням; проєктів, що виконуються в межах міжнародного науково-технічного співробітництва. Однак, реалізація програмно-цільового фінансування вимагає створення дієвого механізму контролю за власне цільовим спрямуванням коштів. Відсутність законодавчо закріпленого механізму його здійснення наразі уявляється нам суттєвим недоліком.

Таким чином, що найменше законодавець не приділяє належної уваги проблемам фінансового забезпечення практичного здійснення контрольно-наглядової діяльності у сфері науки, що ставить керівництво відповідних суб'єктів владних повноважень перед доволі складним вибором під час перерозподілу бюджетних коштів між усіма без винятку напрямками діяльності таких органів.

Єдиним винятком тут слід назвати Національний фонд досліджень України. Так, відповідно до Порядку формування та використання коштів Національного фонду досліджень України, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 04.12.2019 № 1007, цей Фонд здійснює контроль за виконанням грантоотримувачем зобов'язань, визначених договором, аналізує звіти про результати реалізації проєктів та використання бюджетних коштів, спрямованих на їх реалізацію, та забезпечує оприлюднення результатів реалізації проєктів шляхом розміщення на офіційному веб-сайті Фонду анотованого звіту про виконану роботу з посиланням на опубліковані наукові праці. Складення та подання фінансової і бюджетної звітності про використання бюджетних коштів, а також контроль за їх цільовим та ефективним витрачанням здійснюються в установленому законодавством порядку [10]. Оскільки контрольна функція Фонду закріплена на рівні відповідного нормативно-правового акту, яким регулюється використання отриманих ним коштів, то цілком логічним уявляється і той факт, що в

межах такого фінансування передбачається спрямування коштів на ефективне виконання вказаної функції. Тобто за рахунок фінансування з тих же самих джерел, з яких відбувається формування самого Фонду, здійснюється фінансування його діяльності із забезпечення ефективного розподілу коштів, а також контролю за їх використанням.

Подібний висновок можна зробити і на підставі аналізу положень Порядку конкурсного відбору та фінансування Національним фондом досліджень проєктів з виконання наукових досліджень і розробок, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 27.12.2019 № 1170. Так, цей Порядок визначає процедуру проведення Національним фондом конкурсного відбору та фінансування проєктів з виконання наукових досліджень і розробок, зокрема тих, що виконуються разом українськими та іноземними науковими товариствами, установами, організаціями за результатами конкурсного відбору, який проводиться на підставі двостороннього чи багатостороннього документа незалежно від його назви (договір, меморандум, угода, протокол, додаток до протоколу тощо), укладеного між Фондом та іноземним фондом, товариством, установою, організацією тощо, про проведення спільного конкурсу проєктів з виконання наукових досліджень і розробок та їх фінансування, а також здійснення контролю за виконанням договорів, що укладаються за результатами конкурсного відбору [8]. Відповідно до вказаного Порядку Фонд є не лише розпорядником коштів та суб'єктом конкурсного відбору тих проєктів, на які вони мають бути спрямовані. Його правовий режим визначає наявність сукупності зобов'язань перед інвесторами та грантодавцями в частині перевірки та дотримання цільового призначення коштів, які цей Фонд акумулює.

Вочевидь, укладаючи відповідні договори, Фонд, беручи на себе такі зобов'язання, висуває зустрічні, які стосуються належного забезпечення його операційної діяльності, у тому числі фінансового. Це означає, що частина коштів спрямовується на утримання діяльності Фонду та виконання ним сукупності організаційно-розпорядчих дій, у тому числі і низки контрольних-наглядових

заходів. При цьому той факт, що цей Фонд є бюджетною установою, яка частково фінансується за рахунок державного бюджету, не перешкоджає частковому фінансуванню виконання аналізованої нами діяльності за рахунок коштів, залучених із різних джерел. Такий принцип системності, цілісності джерел фінансування та економічної доцільності при використанні фінансових ресурсів Фондом дає змогу реалізовувати ним ефективно не лише наукові та науково-технічні проєкти, але і забезпечувати повний та всебічний контроль за процесами такого фінансування.

Тут можна звернути увагу, що власне в підходах та принципах фінансування процесу реалізації державної політики у сфері науки в цілому, та такого її елементу як контрольної-наглядової діяльності. Зокрема, Україна суттєво поступається європейським країнам. Так, основними перевагами здійснення наукової і науковотехнічної діяльності в європейських країнах є створення та функціонування цілісної системи стимулювання фінансування науки підприємницьким сектором, а також поєднання стабільного інституціонального (базового) фінансування з державного бюджету наукових інституцій (університетів та наукових установ), програмно-цільового фінансування наукових проєктів, які здійснюються тимчасовими науковими колективами (у тому числі ключовими лабораторіями), та державного замовлення на науково-технічну продукцію. З такого підходу приватний сектор бере на себе виконання контрольної функції в частині цільового використання коштів, які він спрямовує на реалізацію наукової діяльності відповідними установами та організаціями, контроль за функціонуванням яких в Україні покладається на органи державної влади.

Загалом сучасний стан фінансування науки в Україні є досить невтішним, оскільки спостерігається тенденція до зниження обсягів фінансування наукових та науковотехнічних робіт порівняно із низкою країн світу. На цьому етапі розвитку країни, окрім збільшення витрат бюджету на наукові дослідження і розробки, необхідно здійснювати пошук нових джерел фінансування

наукових та науково-технічних робіт. Важливим кроком до фінансового забезпечення наукових досліджень в Україні є залучення та стимулювання бізнес-сектору в інноваційний процес. Також важливо залучати в процес інвестування фінансові ресурси банківського та небанківського сегмента фінансового ринку. Фінансові інститути, які беруть участь у фінансуванні наукової діяльності, повинні отримувати не лише додаткові стимули, а й спроможність контролювати цільове використання коштів, спрямованих на такі потреби самостійно без участі держави або на паритетних засадах разом із відповідними суб'єктами контролюючої діяльності.

Слід також розширити механізми залучення приватного капіталу до виконання наукових проєктів завдяки зміні підходів до статусу, предмета та особливостям діяльності таких інституційних суб'єктів інвестиційної діяльності, як венчурні фонди та введенням варіативності їх організаційно-правових форм (пайовий венчурний фонд, корпоративний венчурний фонд, венчурний фонд довірчого управління та державний венчурний фонд). При цьому надати право державним науковим установам залучати кошти венчурних фондів, які мінімум державної форми власності, для фінансування проведення прикладних наукових досліджень, результати яких планується надалі комерціалізувати. Але необхідним доповненням до такого механізму фінансування проведення наукової діяльності повинно стати розширення прав державних наукових установ та навчальних закладів стосовно створення юридичних осіб-суб'єктів малого підприємництва, основним видом діяльності яких виступатиме доведення наукових результатів до стану промислової придатності та їх комерційної комерціалізація, шляхом передачі як вкладів до їх статутних капіталів майнових прав на результати наукових досліджень (крім тих, що становлять державну таємницю, мають підвищений державний інтерес або необхідні з метою підтримання національної безпеки) на основі вільного волевиявлення. У випадку залучення коштів венчурних фондів засновниками таких юридичних осіб - суб'єктів малого підпри-

ємництва можуть виступати спільно: наукова установа (вищий навчальний заклад) та венчурний фонд, який фінансуватиме проведення досліджень саме створеною юридичною особою.

Доцільним є й удосконалення законодавчого регулювання процесу фінансового забезпечення контролюючої діяльності у сфері науки. Зокрема, цього можна досягнути шляхом доповнення статті 48 Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність» частиною одинадцятим наступного змісту:

«11. Окремими напрямом фінансового забезпечення наукової і науково-технічної діяльності є фінансування контролюючої функції суб'єктів владних повноважень за процесом досягнення цілей державної політики в сфері науки. Фінансування контролюючої функції здійснюється з урахуванням принципів раціонального використання фінансових ресурсів, економічної ефективності та доцільності управлінських рішень, дискреційних повноважень. Фінансування контролюючої функції здійснюється:

у частині контролю за ефективністю використання державного майна, що використовується для цілей наукової та науково-технічної діяльності та за діяльністю наукових установ, що належать до сфери управління відповідних органів державної влади – у межах кошторису, передбаченого для такого органу державної влади;

у частині використання фінансових ресурсів для цілей наукової та науково-технічної діяльності – у пропорційному відношенню до обсягу таких ресурсів, шляхом їх отримання органом влади, що здійснює контролюючу діяльність з того ж джерела, з якого відбувається фінансування наукової та науково-технічної діяльності.

Загальний моніторинг ефективності реалізації контролюючої діяльності та цільового використання фінансових ресурсів на її реалізацію здійснюється центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері наукової і науково-технічної діяльності».

Крім того, на наше переконання, для досягнення цілей підвищення рівня фінан-

сування наукової та науково-технічної діяльності за рахунок коштів приватного сектору необхідним є створення дієвої системи контролю за їх використанням, а отже, вирішення проблеми достатнього фінансового забезпечення контрольно-наглядової діяльності у сфері науки. Частково цю проблему можна вирішити за рахунок зміни підходів до фінансування реалізації державної політики у сфері науки в цілому, оскільки контрольно-наглядова діяльність уявляється елементом загальноуправлінського процесу. Ці зміни стосуються запровадження нових принципів панування та перерозподілу фінансових ресурсів держави на забезпечення політики у сфері науки.

Перш за все мова йде про запровадження принципу економічної ефективності та доцільності управлінських рішень у сфері науки. Сутність цього принципу полягає в тому, що будь-яка владно-управлінська дія повинна реалізовуватись у спосіб, який у найбільшій мірі відповідає потребам реалізації цілей державної політики у сфері науки, але базовим для оцінки способу її реалізації виступає ресурсне забезпечення. Тобто перерозподілу ресурсів відбувається не шляхом програмно-цільового методу або методу бюджетування, а шляхом прогностичної оцінки ефективності відповідної управлінської дії та її значення для досягнення загальних цілей державно політики у сфері науки. Такий підхід передбачає широкі застосування дискреційного підходу до реалізації повноважень органів державної влади, коли суб'єкт владних повноважень, маючи у своєму арсеналі широкий інструментарій владних засобів обирає лише ті з них, які принесуть стратегічний ефект. При цьому це не означає, що такий суб'єкт відмовляється від виконання частини своїх повноважень чи функцій, а здійснює вибір на користь раціонального використання обмежених державних ресурсів. Така управлінська дія, у свою чергу, не обов'язково повинна бути ключовою в системі функцій державного органу, але з урахуванням реального стану об'єкту управління саме її вибір дасть змогу, в першу чергу, зекономити державні ресурси, а вже по-друге – досягнути цілей державно-управлінського впливу.

Що стосується застосування принципу економічної ефективності та доцільності управлінських рішень конкретно для цілей фінансування контрольно-наглядової діяльності у сфері науки, то його утилітарність розкривається через резервування частини коштів, спрямованих на фінансування державної науки в означеній сфері на потреби контролю за процесом досягнення її цілей. Спростивши цю конструкцію, ми приходимо до того, що аналізований принцип означає можливість досягнення максимальної ефективності від фінансування наукової сфери за рахунок спрямування частини такого фінансування на реалізацію контрольно-наглядової діяльності. Тому чим більше є обсяг фінансування наукової сфери, тим більше повинно бути фінансування здійснення контрольно-наглядової діяльності суб'єктами владних повноважень, уповноважених на реалізацію відповідної державної політики.

Висновки

Підсумовуючи викладене, доцільно зауважити на центральному висновку щодо низькій ефективності фінансового забезпечення контрольно-наглядової діяльності держави в сфері науки. Ця проблема є системною, оскільки сучасна концепція державного управління в цій сфері базується на засадах принципів базового та програмно-цільового фінансування. Це виключає можливість саморозвитку та еволюції механізму держави в науковій сфері. Тобто органи державної влади фактично позбавлені можливості оперативно реагувати на виклики та зміну об'єкту управління, що частіше за все досягається якраз таки за допомогою контрольно-наглядового інструментарію. Фінансування самої загальноукраїнської діяльності органів державної влади здійснюється за таким же залишковим принципом, як і фінансування всієї наукової сфери.

Власне вирішення цієї проблеми лежить у двох площинках. Перша стосується запровадження на законодавчому рівні наступних принципів державного управління у сфері науки: раціонального використання фінансових ресурсів, економічної ефективності та доцільності управлінських рішень,

дискреційних повноважень. Ця сукупність принципів матиме свою екстраполяцію і на сферу фінансування контрольно-наглядової діяльності держави, що дасть змогу більш оптимально розподіляти державне фінансування та створить таку систему контролю, яка за рахунок своєї перманентності та всеосяжності дасть змогу постійно отримувати релевантну інформацію про стан розвитку сфери науки.

Література

1. Орленко В. Удосконалення системи державного контролю в Україні. *Наукові праці Міжрегіональної Академії управління персоналом*. 2022. № 2(62). С. 119-123
2. Попович О.С. Науково-технологічна та інноваційна політика: основні механізми формування та реалізації – К.: Інститут досліджень науково-технічного потенціалу та історії науки ім. Г.М. Доброва НАН України. 2019. 342 с.
3. Про затвердження Положення про Міністерство освіти і науки України: Постанова Кабінету Міністрів України від 16.10.2014 № 630. – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/630-2014-%D0%BF#Text>
4. Про затвердження Порядку конкурсного відбору та фінансування Національним фондом досліджень проектів з виконання наукових досліджень і розробок; Постанова Кабінету Міністрів України від 27.12.2019 № 1170. – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1170-2019-%D0%BF#Text>
5. Про затвердження Порядку формування та використання коштів Національного фонду досліджень України: Постанова Кабінету Міністрів України; Порядок від 04.12.2019 № 1007. – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1007-2019-%D0%BF#Text>
6. Про наукову і науково-технічну діяльність: Закон України від 26.11.2015 № 848-VIII. – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-19#Text>
7. Про Національний фонд досліджень України: Постанова Кабінету Міністрів України від 04.07.2018 № 528. – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/528-2018-%D0%BF#Text>
8. Про пріоритетні напрями розвитку науки і техніки: Закон України від 11.07.2001 № 2623-III. – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2623-14#Text>
9. Терещенко М.М. Державний контроль: сутність, основні підходи та концепції. *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія «Державне управління»*. Том 30 (69). № 4. 2019. С. 117-123
10. Цепенда В. М. Класифікація видів державного контролю. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2019. № 9. – URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=1613>

MODERN PROBLEMS OF FINANCIAL SUPPORT OF STATE'S CONTROL AND SUPERVISION ACTIVITY IN THE FIELD OF SCIENCE IN UKRAINE

The thesis are devoted to the problems of financing the state's control function in the field of science. It was determined the content of state's control and supervision activity in the field of science in Ukraine. There were disclosed the specifics of financial support for this type of activity. It was established the system of principles, on which the process of financial support of the state's control and supervision activity in the field of science is based. There were investigated the main shortcomings of the existing system approach of the process of financing the analyzed type of activity. There were proposed potential ways out of the existing crisis of insufficient and ineffective financial support of the state's control and supervisory activity in the field of science in Ukraine.

Key words: control and supervision activity, the field of science, financial support, the principle of economic efficiency, discretionary powers.